

‘Een versneld traject, voor de mannen met olie in hun bloed’

Een doorlopende leerlijn M&T van vmbo naar mbo, hoe pak je dat precies aan in een regio? Wat zijn de do's and don'ts van zo'n versneld traject en hoe maak je het tot een succes? Dat waren vragen die aan de orde kwamen tijdens de thematische professionaliseringsbijeenkomst over doorlopende leerlijnen van het Platform M&T op 16 september 2021. De eerste stap: leg de kwalificatie-eisen van vmbo en mbo naast elkaar, zodat duidelijk wordt hoeveel overlap er is.

Het Fioretti College Veghel trad op als gastheer van de bijeenkomst. De school heeft al vijftien jaar een samenwerking met het Koning Willem 1 College in Den Bosch over een doorlopende leerlijn binnen mobiliteit en techniek. Tom Berkens, docent M&T van het Fioretti College en Hedzer van der Kooi, docent, mentor en coach van het Koning Willem 1 College in Den Bosch werken al jaren samen en legden tijdens deze bijeenkomst uit hoe die doorlopende leerlijn in hun regio precies vorm heeft gekregen.

Doorlopende leerlijnen

Die samenwerking begon vijftien jaar geleden. De aanleiding: leerlingen die na een profiel M&T doorstromen naar een mbo-opleiding Automonteur, raakten gedemotiveerd omdat ze in een klas terecht kwamen met leerlingen die een heel ander profiel hadden gevolgd, en daarom veel stof opnieuw moesten doen.

Doel: de overlap in het lesprogramma eruit halen, en zorgen dat M&T-leerlingen in plaats van die dubbele vakken te volgen zouden kunnen versnellen, verbreden en verdiepen. Per jaar starten er op het KW1

zo'n twintig M&T-leerlingen in het versnelde traject, waarvan vorig jaar elf M&T leerlingen van het Fioretti College.

Hoe ziet die doorlopende leerlijn er in de praktijk uit? Direct na hun vmbo-examen gaan de M&T-leerlingen vijf tot zeven weken naar het mbo. Ze lopen twee dagen stage (verzorgd door het vmbo) en krijgen drie dagen les, waarbij ze alle stof uit het eerste mbo-jaar krijgen die op het vmbo nog niet behandeld is.

Hedzer van der Kooi (links) en Tom Berkens (rechts)

Hedzer van der Kooi: 'Ze krijgen bijvoorbeeld ook Nederlands en burgerschap en een keuzedeel Metaal. Dan hebben ze eigenlijk alle lessen van leerjaar een gehad. Na afloop wordt er getoetst en als ze alles hebben gehaald, stromen ze door naar het tweede jaar mbo.'

Niet voor alle leerlingen

Een jaar winst dus: de leerlingen zijn een jaar eerder klaar met hun opleiding. In theorie zouden alle M&T-leerlingen voor dit traject in aanmerking kunnen komen. In de praktijk gebeurt dat niet. Hedzer van der Kooi: 'Elk jaar in april organiseren we een ouderavond over dit traject. Er zijn altijd jongens die dan afvallen, bijvoorbeeld omdat ze in de vakantie liever willen werken, of omdat ze het te snel vinden gaan.' Het traject is dan vooral geschikt voor de leerlingen die goed weten wat ze willen en hard willen werken. 'Dit is echt voor de mannen met olie in hun bloed', aldus Van der Kooi. 'Niet alle leerlingen M&T kunnen een jaar overslaan. Het is voor excellente leerlingen.' Tom Berkers: 'Het succes staat of valt met de motivatie van de leerling.' Het is voor de leerlingen een pittig traject. 'Ze werken zich kapot, maar ze doen het omdat ze het zélf willen, dat is fantastisch om te zien.' Extra pluspunt: als je aan het begin van de derde vmbo-klas kunt aangeven dat dit traject straks een mogelijkheid is, is dat voor sommige leerlingen heel motiverend.

Voor leerlingen die niet willen of kunnen versnellen, zou verbreden en verdiepen het aangewezen alternatief zijn. Dat is lastiger. Ook omdat de winst daarbij niet direct tastbaar is. Leerlingen volgen dan bijvoorbeeld op het mbo een extra module over airco-systemen, maar ze krijgen hetzelfde diploma. Dit is echt nog een punt om verder uit te werken.

STO

Hoe zit het eigenlijk met de kosten van zo'n doorlopende leerlijn? Hedzer van der Kooi staat daar niet zo bij stil: 'Ik vraag aan mijn collega's 'Wil jij die versneld traject jongens lesgeven?' en dan zeggen ze 'Ja hoor, da's goed'. Het geeft docenten ook een

boost, omdat het zo'n leuk clubje is om les te geven. Eigenlijk krijgen we er dus niks voor.'

Willie Stevens, penvoerder Sterk Techniek Onderwijs in de regio Noordoost Brabant: 'Het gaat bij dit soort projecten vaak mis op de bekostiging. Er moet bij beide partners een bereidheid zijn om niet te kijken naar de bekostiging. Dan kan er heel veel.' Hierbij kunnen de STO-gelden wel helpen, aldus Tom Berkers. 'STO maakt het mogelijk om het overleg plaats te laten vinden. Je moet elkaar regelmatig zien om ervaringen uit te wisselen. We hebben continu contact over de leerlingen.'

Bart Coppes, intern projectleider STO bij het Fioretti College, gaf aan: 'Een initiatief als dit valt binnen alle doelstellingen van STO. Dus ga bij elkaar zitten, dan worden er middelen vrijgemaakt! De kracht zit echt bij de docenten. Dit traject is gestart vanuit betrokkenheid van docenten, niet vanuit de directies of vanuit regels.'

Die betrokkenheid van docenten is dus essentieel, maar wat doe je dan als zo iemand als Hedzer van der Kooi weggaat? Om te voorkomen dat een project dan verwatert, is het belangrijk om de samenwerking goed af te dekken door middel van convenanten. Docenten, manager en directie: je moet op drie niveaus afspraken maken, waarbij de samenwerkingsovereenkomsten van STO een handige leidraad kunnen zijn.

Ervaringen

Tijdens het tweede deel van de bijeenkomst gingen de onderwijsprofessionals in groepjes uit elkaar om ervaringen uit te wisselen. Wat doe je als het mbo niet mee wil werken aan een doorlopende leerlijn? (Zoek een school die wél wil!) Of als het bedrijfsleven terughoudend is over een leerling die voor z'n twintigste al monteur is? Dat laatste valt volgens een van de deelnemers mee. 'Als jij een leerling hebt die op z'n twintigste z'n APK heeft en kan stompen, willen ze die graag hebben.'

Erwin Heuvelmans

De groepen waren ingedeeld naar STO-regio, waardoor er meteen al afspraken werden gemaakt voor vervolgbijeenkomsten, ook met vmbo-scholen die er nu niet bij waren, om regionale samenwerkingen te onderzoeken.

Veel deelnemers toonden zich verrast over hoeveel overlap er is tussen de stof binnen het profiel M&T en het eerste jaar van het mbo: het gaat om tachtig tot negentig procent. Volgens Hedzer van der Kooi is het goed om je dat als docent of teamleider te realiseren: 'Wat je op het vmbo doet, is al mbo. Ga gewoon eens bij het mbo kijken wat ze toetsen. Er is echt veel overlap!'

Dat is ook de ervaring van Erwin Heuvelmans, docent M&T bij Munnikenheide College in Etten-Leur, en voorzitter van het Vmbo-Platform M&T regio Zuid. Hij nam contact op met het mbo waarmee zijn school de meeste contacten had, en vroeg 'Kunnen we praten over een doorlopende leerlijn?' De programma's werden naast elkaar gelegd en de overlap was duidelijk. Inmiddels draait hij een pilot met twee leerlingen. 'De voorbeelden liggen er. Je hoeft het alleen te laten zien.' Ouders en leerlingen wilden graag met de pilot meedoen, waarbij het natuurlijk belangrijk is om te kijken wat goed bij de leerling past. 'Soms past de versnelde route goed, soms is het voor

een leerling fijner om de stof nog eens te herhalen in het eerste jaar mbo. Het gaat echt om wat het beste is voor de leerling.'

Oplossing op maat

Tot slot van de bijeenkomst benadrukte Hedzer van der Kooi dat er geen pasklare oplossingen zijn. 'Kijk vooral naar je eigen school en regio, en zoek een vorm die daarbij past. Wij kozen voor deze aanpak omdat dit voor ons werkt. Je zou als mbo ook tegen een vmbo kunnen zeggen 'Hier zijn de toetsen van het eerste jaar, laat ze die bij jullie maar doen.'" M&T-docenten Bennie Polinder en Sietze Mulder van het Sprengeloo in Apeldoorn vonden het een nuttige bijeenkomst. Sietze Mulder: 'Het zou echt heel fijn zijn als we met zo'n doorlopende leerlijn het switchgedrag in het eerste jaar mbo kunnen verminderen.' Bennie Polinder: 'Een belangrijke vraag voor mij is, hoe sluit ik aan, als ik nog geen ingang heb bij het mbo? Ik heb gemerkt dat we op het vmbo en mbo veel hetzelfde doen.'

Programmamanager Lenie van Lieverloo van het Platform M&T, die de professionaliseringsbijeenkomsten organiseert, keek na afloop tevreden terug. 'Het was heel geanimeerd, je merkt dat dit echt leeft. En ik ben blij te zien dat er ook al contacten zijn gelegd voor vervolgafspraken binnen de regio's!'

Lenie van Lieverloo

TIPS EN ADVIEZEN

EEN DOORLOPENDE LEERLIJN M&T OPZETTEN, HOE PAK JE DAT AAN?

Tom Berkers: 'Leg de kwalificatiedossiers van vmbo en mbo gewoon naast elkaar en vergelijk de inhoud. Waar zit de overlap? Aan de hand daarvan kom je op concrete zaken waar niemand onderuit kan. Booglassen, kleppen stellen, compressie meten, V4-metingen: als je leerlingen dat al geleerd hebben, hoeven ze dat niet opnieuw te doen. Vind daarna de meest gemotiveerde docent op het mbo, die mee wil werken. En dan is het een kwestie van gewoon beginnen, dan krijg je echt veel voor elkaar.'

Hedzer van der Kooi: 'Ga bij elkaar zitten en ga goed naar elkaar luisteren. Daar begint het mee. Vervolgens moet je volgens mij vooral niet teveel naar de regels kijken. Doe het gewoon, kijk wat het oplevert, en pas vervolgens dingen aan. Anders blijf je alleen praten en komt er niks van de grond. En blijf tot slot vooral goed naar de leerlingen kijken. Wat ik vandaag al eerder zei: dat versnellen is niet voor alle leerlingen geschikt. Het is echt voor de mannen met olie in hun bloed.'